

Q. D. B. V.

DISPUTATIO HISTORICO - GEOGRAPHICA,
De
Inclutis Montibus

A R A R A T;

IMPRIMIS

CONTRA JOAN. GOROPII BECANI

Indoscythica.

Quam,

Cum Amplissima Facultatis Philosophicæ consensu, In Re-
giâ, qua Abhæ est, Academiâ,

SUB PRÆSIDIO

VIRI Praclarissimi,

DN. ERICI FALANDRI,

Græcæ & Hebrææ Ling. Profess. Ord.

Præceptoris sui quovis obsequio
dignissimi;

Publicæ disquisitioni modestè sifit

NOACHUS RAULINIUS

Rigâ - Liv.

Ad diem 5. Julij, Anni M DC LXXIX.

A B O Æ,

Excusa apud Viduam Hansoni, Typograph. Acad.

Braſtantissimo Dñs. And. Laroni R' Yandri

REGIÆ
ET CELEBERRIMÆ IN LIVONIA METROPOLIS

R I G Æ,
Senatorio Ordini Amplissimo
Nobilissimoque:

EMINENTISSIMO BURGGRAVIO REGIO,
CONSULIBUS MAGNIFICIS;
CÆTERISQUE PROKERIBUS,
CONSULTISSIMIS, GRAVISSIMIS
PRUDENTISSIMIS.

DOMINIS MECOENATIBUS AC PATRONIS SUIS
HUMILLIMA ANIMI VENERATIONE
SUSPICIENDIS.

FELICIA CONSILIA,
SUCCESSUM PROSPERUM,
INCOLUMITATEM DIUTURNAM,
ET IN OMNI BONO
BENEDICTIONEM DIVINAM!

Quam ardentem & devotum, Mecenates Magni, DEUS pecto-
 Qribus Vestrīs implantavit amorem literarum & Republica
 sua, id est literaria, promovenda; Palladium istud spei illustri, quod
 superiori aestate induitus & auspicio Sacra Reg: Maj: Regis nostri
 clementissimi, vestrā deinceps curā, Riga denuō erectum, & solen-
 niter Musis est sacratum, amplum cuius sūstā indicium; & quod alti-
 us mirari subit, quod in medio armorum strepitū, qui nostrām non so-
 lum dulcissimam Patriam & septentrionalia hēc regna, sed univer-
 sum propemodum Europāum concusserat orbem, tale tranquilla pacis
 opus, cum stupore institutum spectaverimus, cum tamen inter arma
 sic uiri leges, sic quoq. Musa silere soleant. Vesta quare mānia verē
 sibi plaudere queunt, quod Musis, inter furentis Bellona hos motus, per
 cæli favorem, & V.V.N.N.A.A. providam curam, novum & quietum
 prabuerint Domicilium. Hec præterea in Palladem, ejusq. in castris
 militantes præclara merita, & benē merendi studium eximum, V.V.
 N.N.A.A. in me propensio singularis, summaque benevolentia, abunde
 testatur. Quare in documentum animi grati, rudimenta hæcce Aca-
 demica, V.V.N.N.A.A. submissè offero, obnixè rogans, ut fueti
 A.A.N.N.V.V. gratia & favoris radij in posterum ut hactenus, af-
 fulgeant, nec spem Vestro atumno, pristina laudata munificentia
 confiso, præscindatis. Quod reliquum est, seros & felices V.V.N.
 N.A.A: Deus T.Opt. Maximus ut largiatur annos, ex animo voret,

Vestrarum Nobilissimarum Amplitudinum

Cultor devotus
 NOACHUS RAULINIUS.

*In dissertationem Eruditam Historico-Geographicam, virtutis &
eruditio[n]is splendore conspicui Juvenis,*

**DN. NOACHI RAULINII, Rigensis,
Quam proprio Marte elaboratam, nunc in Academiâ Abo-
ensi respondendo tueri constituit:**

Ira Dei quando pluvijs ultricibus orbem,,
Et sata læta boum pecudumq; hominumq; labores
Cum stabulis armenta simul, tecta arva virosq;
Absorbsit penitus pontoq; immiscuit alto,
Unus erat pietate gravis cum prole NO ACHUS
Mansit is in columnis fatali vectus in arcâ.
Atq; ubi cessavit cœlo devolvere aquarum
Ira Dei montes, veteris vestigia itemq;
Missa columba notat terræ, sacra cymba NO ACHI
Montibus Armenia majoris fixa quievit.
Hæcce NO ACHÉ refers nostri spes ampla Lycæi,
Et scripto in cœtu juvenum defendere pergis,
Gratulor ergo tuis conatibus hisce NO ACHÉ,
Quod Lamechiadis cymbæ describere sedes
Audeat in præsens tua multa industria, quare
Non inimica aderit Pallas quæ talia penset
Fœnore non parvo, titulischq; perennibus ornet.

Caterius occupatus, subito, sed L. M. scripsit

**IOHANNES FLACHSENIUS
Mathem. Prof. Ord. & Acad.
b. t. R E C T O R.**

P R Æ F A T I O.

Defundas & montosus, tam sacrorum quam
aliorum historicorum syvus, vel per patentes cam-
pos penetraturus, inter frutices, herbas reperiet
fragrantes, interque arborea proceras, montium pre-
celso juga suis eminentia saltibus, prospiciet, eaque
partim per praelata, partim vero horrenda & tetra facinora fa-
mosa se fiscunt. Quodam sublimia & arida usque surgenzia com-
mendant culmina, talis sunt Abarim & Nebo, (terra Moabica
præalti montes,) ubi Israëlitarum Dux Moses, terrâ Canaan è spe-
culâ cœu prospectâ, placida in fata concessit. Transejim Alpium
cucumini celsa, nubium amula. Præereo Sinaï, tacitâ cum venera-
tione recolens divinalę sonum, inter emicantis & horrenda toni-
bris. Prætermitto alios trophae latos, altos funesta clade tristes aspe-
ctu. Vix sustineo montem Gilboam, Regio crux oculis adspicere
aspersum: nec altos multiplici deiformes spectaculo intueri jam lubet.
Ad illos verum investigandos festinans, de quibus B. Pater Lutheri,
valis exsistit calculus: (*) Das ist viel nthiger/ daß wier nach-
forschen welches sei das Gebirge Ararat. Hos inquam, quis
immerū huius discerit natales, tanto præ ceteris famosiores, quanto
verum antiquitate gestarum præcellentiores. Si montes sunt
Ararat, qui superioris mundi filio, hujus verò Patri, diu inter astro-
antes diluvij fluctus jactato, gratum & optatum præbuerunt portum.
Portus profecto raro, cui ante vel post primum navigatorem, mor-
talium appulit nemo, nec ulla in hoc mundo prior alicui prospecta
terra; renascentia itaque hujus avi, optimo jure prima salutatur

(*) Tom. 9. Altenb. pag. 220.

incunabula, & secundum seminarium; hinc quippe in totum postmodum orbem coloniae sunt diffusa. Hec solum juga, de communi omnium super terra viventium, primo & extremo gloriari possunt hospitio, nec usquam terrarum tom celebre occurrit concilium, cui universa postea interfuit humana societas; hisce etenim montibus valedicentes, in toto calo diversas dispersa est terras, nec Sol eos unquam coniunctos aspergit, vel in hac mortalitate aspecturas. Horum, utut tanta antiquitate solennet, à celebrato tamen & proprio diuellere solo, unus prae ceteris Goropius Becanus est ausus, qui clarum illud nomen Ararat, ultimis & ineritis Asia jugis affingere hunc est veritus. Horum quare montium fatis afflictus commoti, in locis peregrinis per hujus & aliorum novitatis insanum studium, exulantium, statuimus genuinas & germanas querere, & inventas vindicare sedes: Et hoc idè: Tum quod non hic ut in suo de antiquitate Flandrica seu Cimbrica lingue paradoxo, acuminio ingenij magis venditandi causâ, quam quod talia apud se rata tenuerit, pruidenti lusisse calammo certum sit: (Quo vel simili refutatur compendio, à Lipsie, Wasero, Bezoldo, Waltono & alijs, ab Augusto Pheistro memorata in diff. Phil.) sed circa hos montes, totis viribus Platonis & Homeris, ut raceam in sinistram partem torto Moysi testimonia, fretus, aliorum tam antiquorum quam recentiorum sententias, ipsius non servientium fabulis herculea quæ clavâ retundere molitur; Tum quod ipsius hoc monstra, à magno illo viro Seno: Bocharto, qui in hisce, ceteris facile palmam præripit, ne tacta quidem animadvertiscas, nedum detecta; causam putamus fuisse, quod aut non in hac incidet hinc quando tractaverit materia, aut opere absolute primus occurverit, (ut eeo Phalegi prafatione hanc obscurè colligimus;) quare novam dein retexere telam, vel staminâ instar, texto inserere haud dignatus est: non tamen quod Goropio inter eruditione præcellentes, nec ipse nec aliis quipiam, locum negaverit: Tunc quod vel ab eo vel ab alio, qui primum diversi senserit, deceptos videoamus auctores map-

parum in magnis operibus Exegeticis Theologorum Belgicorum
Tossani recentioribus, & Gallicis Maresianis: nec non in Paraphrasi,
qua à loco impressionis, Norimbergensis appellatur, quibus montes, has
prope orbis plagas depinxere. Deniq; ut ostenderemus veritatem anti-
quam nobis magis cordi esse, nec luxuriantibus ingenii & novandi
cupidis, licere quodvis in ejusmodi proprio fingere cerebro, sed unicè
persolidè oraculorum & huic consentientium veritati standum, proq;
virili pugnandum esse; sit itaque Numinis supremi auxilio:

C A P. I.

§. I.

E vero nosmet ipsi in remotissima abduci patia-
mur, neve errantem per hortida & extrema Asiae
juga Goropium, frustra in veram Arcæ sedem redu-
cere velle videamur, si dubiâ investigatione vel ipsi
circumferemur, vel legentium animos incertâ
teneremus expectatione suspenso, veritate duce
ac judice statuimus, montes Ararat, partem montium altissimorum
orientaliorem esse, qui Armeniam, quam majorem vocant, prospic-
ciunt à Septentrione, ab Austro verò in Assyriæ campos desinunt,
& ab occidente, interfluente Tigride, à reliquo separantur dorsos;
hos, sicut & circumiacentes regiones, mappæ Geographorum gra-
dui longitudinis 79. latitudinis verò 41. subjectos depingunt, & paulò
amplius: proximè adjacet oppidum, Chiagri nominatum.

§. II.

In scriptorum monumentis, Gordyæorum, Cardyeorum, Car-
dучorum, vel alio id genus nomine, veniunt, quod inferius discu-
tiendum est, quando ad diversum horum montium situm concilian-
dum, perventum fuerit. In istis primum, primos totius nunc habitati
mundi incolas, fixisse pedes, fide antiquissimi Historici Mosis mon-
stratur, primam eorum migrationem describentis & dicentis, (a) eos
campum Sinear, vel ut alii, Sinaar, cum proficierentur ab Oriente,

A 2

in se

(a) Gen. II: 2.

invenisse; Sinear verò circa Babylonem esse, & ab oriente Tigride
claudi, indubitate constat, & oracula porrò hæc confirmant Divina;
(b) Nam expresse dicitur Babel, id est Babylon, fuisse in terrâ Sinhar.
Et alio loco Nébucadnezarem legimus, templi usui vasa inservientia,
deportasse in terram *Sinbar*, in fanum Dei sui, id est Beli, Babylone.
Transtigrina itaq; prius occupaverunt. Illa verò non nisi tribus
montibus celsioribus septa deprehendimus: scilicet Euronotum
versus, monte Zagro, ab ortu Chabora, ad Boreapelioten verò, Gor-
dyæis his montibus. Remotiores montes quieti arcæ assignare pror-
sus improbable; Campos namque Sinear, seculo uno exacto, ædifi-
cationi iurris suæ magnæ destinarunt, ne dispergerentur: at quorsum
ista dixissent, si antea superatis dissipissimis montibus, eosq; dispersi
fuisserent? Patet hinc, in vicinis maximè transtigrinis, eos antea hæ-
sisse, inq; illa ex vicino aliquo montium descendisse; non ex Zagro,
vel Chabora, quia id non permittit historia, in argumentis jam jam
adferendis, neque eorum unquam adeo celebratur altitudo, nec in
omni antiquitate ullus erit reperiendus, qui arcam in eis constitisse
affirmaverit. Utque hoc de Chabora addam, quod hujus montis
circumiacens regio, ab Asyriorum rege Salmanassare, decem Istrælis
tribubus abductis, locus captivitatis longo post tempore cessit. (c)
Gloria itaque quietis arcæ, Gordyæis montibus ut propria relin-
quenda est.

§. III.

Pro sententia porrò nostra, stat historia impiorum Senache-
ribi parricidarum, (d) qui trucidato in templo Ninivico, Parente,
fuga in terram Ararat fese conjecterunt. Neminem crediderim e-
xistimaturum, ipsos in vicinas orientales per imperium Assyriacū eò
diffusum, confugere posse, multò minus hostile solum repetere, ter-
ram videlicet Judaicam, unde magna strage paulò ante fusi; mon-
tosam itaq; Armeniam, Assyriæ Adiabenis, hoc est Ninivæ, proxi-
mè imminentem & adhærentem petiere, & meritò quidem, nam (Ful-
leri(e) sunt verba, eo expeditissimus & tutissimus erat receptus, quia
in proximo sita erat; tutissimus, quoniam editissimis montibus asper-
rima

(b) Gen. 10: 10. & 11: 2, 9. Dan. 1: 2. (c) 2. Reg. 17: 6. (d) 2. Reg.
19: 37; (e) Miscell. lib. 1. cap. 4. pag. 39.

rima erat, adituque difficultus. Gens item bellicosa erat, & jugum servile nunquam passa, hostili semper in Assyrios primum, deinde in Persas animo, nec ulli eorum exercitus domari posuit. Et Xenophon, (f) Iter reducis exercitus Græcorum exponens, per abruptam Regionem Carduchorum in Armeniam penetratur, ita habet: Καρδούχους ὅντες ἀνάρτη τὸν τεῖχον ἄρκτον, καὶ πλευρὰς ἔχει, ἢ Βασιλέως ὄχη ἀκέψεων. Άλλας ἡ μέση πόλις εἰς αὐτῆς βασιλικὴν σεγάπην διδέδη μηριάδων, τέταρτη δὲ ἑδεραῖονος οὖτος, Διῆς τεῦ δυσκαιοῖαν; Interpretes sacrae Scripturæ non paucos nobiscum facientes, post adducemus, nunc placet Josephi producere suffragium, (g) ex interpretatione Gelenii, ubi in urbe (puta Ninivitica,) paulò post per insidias seniorum & filiis suis, Adrameletbi & Selennari vitam amisit, occisus in ipso templo Arasci, quem præcipuo cultu dignabatur. Quibus ob parricidium a popularibus pulsis, & in Armeniam fugientibus, Assyrodoibus minor filius in regnum successe.

§. IV.

Nostram præterea assertionem apprime adstruit Propheta Jeremias, (h) Cyrum dum clamat, ex vicinis gentibus exercitum contra Babylonem conducturum, convocate, inquit, Ararat, Minni & Aschenaz, ceu ordine naturæ sese invicem excipientes; orditur autem Propheta à proximâ terra Ararat, seu Armenia Majore, progrediendo ad Minni & Aschenaz paulò remotiores. Per Aschenaz non dubitamus cum H. Grotio (i) & Bocharto (k) Phrygiam Minorēm designare, coque haud invitî recentiorum Ebr: & aliorum conjecturas de Germaniâ detrectantes. In diâla namque Phrygia seu Bithyniâ, sinus, lacus & amnis, regio ipsa & urbs & insula Ascanio celebrantur nomine, ea quare vera oportet sit terra Aschenaz. & Xenophon (l) testatur, Cyrum regem populorum, hujus regni operâ in expeditione contra Babylonem usum fuisse, quod sic patet, quod abduxerit Hyllaspes ex eâ Φρογύων πλάνης ιππέας καὶ πλευράς, quos Babylonem deduxit Cyrus. Per Minni verò Armenia minorem in-

A 3

tel-

(f) Exped. Cyri lib. 3. (g) Antiquv: Jud. lib. 10. 2. (h) Cap. 51. versu 27. (i) In annot. ad Jer. 51: 27. (k) Geogr. Sacra Lib. 3. cap. 9. pag. 198. (l) Lib. 7. Cyrop. pag. 128. & 129.

testigii satis constat, Chaldaeus habet *Har minis* hic & apud Michælam, (m) id est *mons mini*, sive montana Miniadis, inde liquidum *Armeniam rotam* sortitam nomen. Doctiss: quippe Bochartus (n) hanc Armeniæ partem suspicatur *Cordyæna* finitimam. *Ararat* jam huic adhærens, in longè distitas iactate regiones, procul absonum, & S. Geographie insolitum: nequaquam enim prælumendum est, Sacram Scripturam, loca naturæ catenâ conjuncta, & sese invicem excipientia, in terras procul remotas, & multis interiacentibus abscessas, confuso quodam Orationis vinculo transponere: mentione itaque in S. literis talium injecta, ut *Madai* & *Elam*, id est Medi & Elymæi: *Madai* & *Paras*; *Babel* & *Cuth*, (o) stultè inquam, quis quæsiverit *Cuth* in ultima Indiâ, vel Africæ remoris longè oris, nam Scriptura, quatum gentium hoc intuitu conjunctim sæpè meminit, vicinas esse indicat, & quod magis est, si plures simul & hunc infinitem nominatae fuerint, ordinis & situs solet esse observantissima, ut apud Ezech. (p) ubi *Magog*, *Ros*, *Mesec* & *Tubal*, id est, *Scythia* *Araxene*, *Moscibica* & *Tibarenia*, eo recensentur ordine quem in natura obtinent; & eiusdem capitinis versu quinto, *Cbus*, id est, *Arabia*, medius inter *Paras* & *Put* datus est locus, id est, exponente sæpius laudato Bocharto, (q) inter Persidem & Libyam; hinc ideo solidè infertur veritas sæpe numero asserti argumentū, & *Ararat* seu *Gordyæi* suis vicinis produntur.

§. VI.

Nec parum lucis antiquorum interpretum versiones, radicibus monitum nostrorum fenerantur, inter Gordyæos fixis, dum tenebris ambiguitatis offusos Ararat, soli cælive notæ plague reddunt; quarum prima est LXX viralis Græca, quæ Ararat & Armenia voce m promiscue transponit, montes enim quietis arcæ, per τὰ ὅρη ἀραιατ' redditos (r) offendimus: sed fugam supra diæorum filiorum Senacheribi, expositam δεσμῷ ποτίσει τὴν ἀγγειαν habemus. Quam versionem esse optimam, apparebit conferenti locum Esajæ (s) cum Berofo (t) qui dicit

(m) Mich. 7: 12. (n) Geogr. S. p. prior. l. p. 22. (o) vid. Clariss: Borth. prefat. in Phil. g. pag. 8. (p) Ezech. 38, 2 (q) in ead. pref. p. 9. (r) Genes. 8: 4. (s) cap. 37: v. 58. (t) ap. Jos. ann. Jud. lib. 10, 2.

dicit: εἰς τὴν Ἀρμενίαν ἀπῆγετο. Huic Græce Anglicana consonat, quæ in vernaculis haud injuria accuratissima audit; Sileo vulgatam, quæ ubi LXX habent, super montes Ararat, hæc substituit Armenia, & contra ubi LXX translulere apud Esaiam εἰς τὴν Ἀρμενίαν, retinet hæc ἀρχαῖα, quam celeber: Fullerus (*u*) miratur μέσα Ιων. Transeo jam ad Targum Onkelos, ab hac vetera Græcorū, quod hie & huic parallelis *Cardu* supponit, nec multum divertitur Arabicum *Carda*. verum Syriaca Gen. ix: 4. habet montes Armeniæ, lib. a Regum poster. *Ardat*. Verum hæc translationes magis sono quam sensu discrepant, mens Græca & Syriaca per se aperta est; quid autem Targum Onkelos & Versio Arab: sibi vocibus *Cardu* & *Carda* volunt, haud difficile est paulò penitus insipienti judicatu; quid quæso *Cardu* & *Carda* aliud intendunt, quam hos nostros *Gordos* seu *Gordyæos*? *Cardu* dictum putat Fullerus (*x*) pro *Carduch*, per usitatum Gutturalis *Cbetb* elisionem, quam & propter asperitatem suam ab istis Talamudicis absorberi observat Caninius. (*y*) Hinc liquet has quorquot fuere, collimasse ad eadem, diversis licet Charactibus, montium iugis.

s. VI.

Aleā sic feliciter jactā, ad ipsorum demum Historicorum, tam antiquorum quam recentiorum, lubet provocare testimonia, quod pro palmario, si non unico, ab alijs habetur argumento. Eorum non pauci Ararat seu Gordyæis nostris, Armeniam, tanquam locum assignare communem, quandoq; propius proprio nomine indicavere solum. Priores inter est Melo (*z*) vel ipsa Canitic venerandus, qui scripsit οὐρανὸν τὴν κατὰ: Ιεδάιον memorat μετὰ τὸν κατεκλυσμὸν Δότης Ἀρμενίας ἀπελθεῖν τὸν ωδεῖαν θέρμανθρωπον μέσα τῷν οὐρανῷ. Berorum Beli olim sacerdotem, & Alexandro Magno (ut quidam volunt) æqualē, afferit Josephus (*a*) memoria prodiisse de arcâ in qua servatus est Noe diluvii tempestate incolmis, ωροενθέους ἀντῆς ἀντιφεραὶς τῶν Ἀρμενίων ὡρῶν, cum ea appulisset Armenianorum mon-

tium

(*u*) *Miscell. lib. 1, cap. 2. p. 36.* (*x*) *Miscell. I. 1, pag. 39.* (*y*) *Instit. Syr. Et Drusius in Gen. c. 22, p. 37.* (*z*) *Observ. Boch. Phaleg. p. 19.*
(*a*) *Lib. 1. Cont. Appion.*

siuum iugis; nee multò aliter Polyhistor, (b) nisi quod forte p. 29
incolarum linguam, hos *Cordyæos* appellaverit *Coryraeos*, Armeniorum namq; lingua partim erat Arabica, Strabone teste. Korcur
namque Arabicè (c) sonat *navis prelonga*, vel *magna*. Polyhi-
storis verba hæc sunt: Τῇ δὲ πλόι τάτας καπικλίθεντος ἐν τῇ Ἀρ-
μενίᾳ, μέρος π. . . ἐν τοῖς κορκυράσιοις ὄρεσι τῆς Ἀρμενίας Διέμενον,
καὶ τίνας κομίζειν διὸ τῷ πλόι τὰ ποτεράστας ἀσφαλτον. Χειρὶ δὲ
δὲ ὑπὸ τὸς τὰς διποτεράστας; nec quicquam ab his recedunt
nostrorum historicorum antiquiores, imprimis Eustathius An-
tiochenus, ἡ κιβωτὸς ἀντιψεῦδον ὑπὸ τῷ ὑδατος, εἰς ἄκρην τοὺς
ὄρες τὴν (rectius τῶν) κατὰ τὴν Ἀρμενίαν ἔσῃ, arca ab aquis sub-
lata, stetit in summitate cuiusdam montis, qui est in Armenia:
Et Chrysostomus, (d) εχὶ καὶ τὰ ὄρη μαρτυρεῖ τῆς Ἀρμενίας, εἴδε ἡ
κιβωτὸς ἴδρυται; εχὶ καὶ τὰ λεῖψαν ἀντῆς ἔως νῦν ἐκεῖ σώζεται,
τοὺς; ἡμετέρους ἰστόμην; num quid etiamnum montes Armeniae
testantur ubi constitit arca? hodieque ibi servantur ejus reliquie
ad nostram commonefactionem? Et Isidorus (e) [ut præterea vestita Arabum] testatur Ararat esse montem Armeniae. Huic ac-
cedit Epiphanius, (f) inter primitivæ antesignanos Ecclesiæ, adver-
sus hereses dicendo; Μέτα τὸν κατεκλυσμὸν ἐπισάσις τῆς λάρνακος
τῷ Νῷ, ἐν τοῖς ὄρεσι τοῖς Ἀραρατ ἀνάμενον τῷ Ἀρμενίᾳ καὶ Καρ-
διέων ἐν τῷ λεῖψαν ὄρει καλεμένῳ, post diluvium subsidente arca
Noë in montibus Ararat, inter Armenios & Cardyæos, in monte Lu-
bar dedit, &c. Et in heres. 18. que est Nazareorum, επι dicit καὶ
δεῦρο τὰ λεῖψαν τῆς Νῷ λάρνακος δείκνυται ἐν τῷ καρδιέων χώρᾳ,
κινησque reliquie arcae Noë ostentantur in Kardyæorum regione:
nec non Theodoreti aperto novimus testimonio, Ἀραρατ τῇ Ἀρ-
μενίᾳ καλεῖθαι; (g) Quid quod Rabbini ipsi & Judæi, nostra-
tuuntur Pares, in quibus est David de Pomis, Ararat plenè expo-
saens regionem Armeniae; (b) Nec Arabum Armeniae vicinorum,

& lin-

(b) Boch ex Euseb. Chronol. Phaleg p. 20. (c) apud Boch eod.
lib. 3 cap. (d) in Hexam: p 40. (e) Orig. I. 14. c. 8. (f) lib. 1. Tom. 1. §. 4.
(g) in Jer. 51. (b) Zemach David pag. 7.

& lingua commercio, ut supra diximus, coherentium, albo calculo
prosperus sumus destituti; Ut domesticum testem Haithonem Ar-
menum, Grotio quoque in annotatis ad libr. 1. de Verit. relig.
Christ. citatum, prætereamus. Illorum Princeps est Georgius
Elmacinus, (i) qui refert Heracium abisse in Pagum Thsemi-
num, Arabie Thsemimi, quem extruxit Noë, super quempax, post-
quam ex arcâ egressus est, & ascendisse eum [al Geval Gudi,]
in montes Gudi, juxta emendationem verò Bocharti, (k) [Gordi:]
& Geographus Nubiensis (l) asserit, montem Semanum, rectius,
ut supra, [Themanum,] eundem esse cum Al Goda seu Al Gordi,
b. e. Gordyao, in quo requievit navis illa, navis Noë, cui pax;
raneo jam inter Græcos Agathiam hoc ipsum approbantem, nec
non paulò recentiorem Arabem Gregorium Abulpharagium, qui in
popularium suorum monumentis, (m) inter alia sua encomia, uni-
cum evi sui decus, & sicuti Phenix audit, floruisse eo tempore, quo
Tartari Moguli Mesopotamiam & Syriā pervaserunt, obiisse autem
anno Hegiræ 683, h. e. circa annum æra Christianæ M LXXXIV. (n)
Hic, inquam, prioribus consentit, arcam Noë flanteibus ventis,
aqua, [juxta interpretationem Evardi Pocockij,] (o) ad fontes
verò terræ exsiccatae, in monte Gordorum qui Giuda appellatur,
substitisse. Ut vero promisso (p) fides existat, & montium ho-
rum situs aliam præ se ferens spectare plagam, quam à nobis &
aliis, radices horum circa Tigridis & Euphratis fontes statuentibus,
subjiciatur examini, simulq; invicem conferatur, ut ex ea collatione
elucescat, quanto pere conveniar aut dissentiat, & hic adversantium
duximus necessarium refellere opiniones; quod autem circa Tigridis
& Euphratis scaturiginem positi sint hi montes, nobiscum præter
multos alios, ipse subindicat Curtius his verbis: *Ipsi autem
amnes, [Tigris & Euphrates,] ex Armenia montibus, puta Gor-
dyais, profluant, ac magno dein aquarum divortio, iter quod
cōpere, percurrunt.* Huic autem sitiū imprimis adversari viderunt

B

Pto-

(i) Hist: Saracenich, lib. 1. cap. 1. (k) Phal. lib. 1. cap. 3. p. 20.
(l) sextâ part: Clim. 4. (m) Hotting: de Biblioth. oriente.
cap. II. p. 81. (n) idem Hotting: eod. L. p. 82. (o) Abulphar.
Dyn 1 pag. 8. (p) C. S. 2.

XCI
Ptolomæus, (q) qui Gordenen ad fontes Tigridis, Carduchos autem circa Cyrum fluvium, inter Cadusios & paludem Marcianam ponit, tanquam populos diversos à Gordyais, cum tamen novimus ex superioribus, eosdem esse montes, variis licet insignitos nominibus, quod & sequentia, variorum antiquâ fide authorum suffragia, evincent, in quibus Plinii (r) primum est, qui ita habet: *Adiabento* annectuntur Carduchi quondam dicti, nunc Cardueni, praefluente Tigri; & Xenophon, (s) qui penitus has plagas perlustravit, dicit: Τα καρδάχια ὅπη δοτόμαν πέρι αὐτῷ τῷ ποταμῷ σκρέμπαν, Carduchi montes prærupti ipsi fluvio imminent. His concinuit Strabo: (t) οὐ πολὺ δὲ Καρδάχες ἢ Φαρνίς αὗται πάλιν παλιν Γορδυαῖοι, diu ita lapsus ut videri non possit, rursus exoritur non procul à Gordyais, & adhuc apertius: ως; δὲ τῷ Τίγρῃ τὰ τοπογνωμών καρδάχια, εἰς οἷς πάλαι Καρδάχες ἐλεγον, ad Tigrim sunt Parthorum loca, quos veteres Carduchos appellabant. Pròinde liquet, Ptolomæum vel alium prorsus synotium intellexisse montem, vel in suâ hypothesis falsum esse, ut enumerata docent scriptorum loca, vel, quod Gordyæorum nostrorum, perpetui jugi brachium quoddam ignobile, [cujus cæteri scriptorum meminisse non sunt dignati,] ad Cyri fluminis usque ripas fortè sit protensum, cui Carduchorum nomen ab ipso inditum est; novum enim non est, eundem montem pro diverso situ, diversa sortiri nomina. Sunt etiam non contemnendæ eruditio[n]is viri, qui imaginantur sibi aliud montium situm, & alios planè montes ex Jósepho (u) dicente, in Regione Kaiapw Cæron, quam Adiabenes Rex Monobazus, suo filio Izati dedit, reliquias arce Noë, qui diluvium evaserat, superesse, & adhuc ostendi videre volentibus suo tempore. Verum, tantum abest ut sententiam nostram destruat, ut prius adstruat, si placuerit ipsam vocem Kaiapw intueri, deprehensi sumus, non adeò discreparuram à Targum Jonathan Kordon, unius vel alterius literulæ elisione facta. Gordyæos præterea hic describi montes, ipsa Adiabene's vicinia, (quod & Bochartus (x) in tabulis accuratissimus, observat,) & Amomi fertilitas,

(q) Bisch: Phal: pag. 21. (r) lib. 6 c. 13. (s) lib. 4. Anabas. (t) lib. 16. de Tigri. (u) Antig. lib. 20, 2. (x) Phal: p. 22. 6.

icas, (cujus feracissimum in Armenia circa Gordyæos esse solum, monumenta historicorum prædicant,) produnt. Unde etiam Amomum nunc Armenium, nunc Assyriacum, in bonis occurrit authoribus.

§. VII.

Neque hoc assertioni nostræ parum roboris conciliat, quod nonnullæ reliquiæ arcæ Nöe, tempore suo superfluisse doceant, quidam veteres historicorum, Arabum & Hebræorum, præter illos quos paulò superius adduximus, ijsque loco amuleti, incolas usos fuisse. Reliquiæ autem eæ, eà parte, & eo regionis loco, quem Gordyæorum montibus assignant tot veterum testimonia, sunt inventæ. Sic enim præominatus vetustissimus Berossus: Λέγεται δὲ νῦν τὸ πλαίσιον τῆς Ἀρμενίας, ως τὸ ὅρος τῶν καρδιάων ἐπὶ μέρος τοῦ εὐαίας, όπου νομίζεται τὰς τῆς ἀπόφαλης αφαιρεύεταις. Χρώται δὲ μάλιστε οἱ ἄνθρωποι τῷ κυμίζωμενῷ ως διατροπιασμένοις; Fertur autem, etiam nunc navigii pars aliqua superesse in Armenia, in monte Gordyæorū, & quosdā inde auferre bitumine eraso; eo autem ablato, utuntur homines pro amuleto. Ita etiam Benjamin Tudelensis (y) refert, se divertentem Nisibi, bido venisse ad insulā filii Omar, quæ est in medio Tigride, ad radices montium Ararat, unde quatuor distat miliaribus locus ille, in quo requievit arca Noë; subiungit etiam filium Alcitabli Omarem, arcæ reliquias ex illo, ubi primum resederunt cacumine, deportasse in diastam Insulam, & templum quoddam Mahumetanum extruxisse; hæc autem postrema, ipsum magis ex traditione incolarum, quam, quod sic putaverit, scripsisse, non dubitamus; tantas namque superesse reliquias, ut sufficerent templo magno ædificando, haud credibile, partem tamen earum, uno nempe affere parietes interpolatos magis vero consonū, quem adeò diffici laborē inde desumisse Monachum quendā ferunt, maximā cum vexatione itineris, eō, quod frustra sæpè in verticem hunc, ubi hæc monumenta sermonibus incolarum vulgata, conatus sit ascendere; Verba apud Maluendam sic habent: (z) In Armenia est civitas nobilis que Am vocatur, &c. Etiam ibi propè est mons Ararat, & vocatur nunc civitas Laudunia. Est autem

B 2

mons

(y) Itiner. p. 61. (z) Ex Vincentio Bellop. lib. 4. de Antichr. p. 26.

mons iste, videlicet Arach, excellentissimus, nec unquam illae ascen-
disse dicitur homo, nisi Monachus unus. Ille siquidem quodam de-
votione, [ut dicitur,] ardore commotus propter arcam Nöe, que
ibi requiescit, multotiens illuc ascendere, quibus potuit conatibus,
attentavit. Cumque aliquam montis partem ascenderaat, & mem-
bra corporis fatigata quieti dabat, semper post quietem evigilans,
in pede montis se inveniebat. Tandem vero Dominus ejus affectus
condescendens, ejusque votum & orationes exaudiens, per ange-
lum suum eum monuit ut semel ascenderet, ita tamen, ut de
cetero ascendere nullatenus attentaret. Tum ergo securus ascen-
dit, & postea descendens, inde secum ex arcu unum afferem detulit.
Tum in pede montis Monasterium edificavit, in quo cundem affer-
rem tanquam pro sacris reliquiis collocavit. Brevius eadem ex plu-
ribus alijs refert D. Edm: Castellus, in magno lexico heptaglotto. (a)
Hæc porrò adstruit Olearius in Hodoeporico Persico, (b) qui non
ita pridem has peragravit regiones, eundem hunc nostrum montem
in Armeniâ sicutum, & ab Armenis hodie vocari Messinam, & minu-
tas adhuc superesse partes, & religiose asservari. Taceo alium recen-
tiorum peregrinantium D. Leonh: Rauwolff (c) testantem, etiam
Curdos, seu Gordyæorum provinciam, intra Medianam & Mesopo-
tamiam, Armeniam usque protendi. Nec est quod plura, liceat
potuerimus, producamus in medium consona testimonia, rude-
ra arcæ vel iplosmet sese vidisse, vel famâ vulgatâ hausisse affirmantia-
tum, cum ex hisce postremum & supra allatis abundè constet, ea
istic locorum, si non hodiè, ante secula tamen non bene multa,
reperta & conspecta.

§. VIII.

Jam vero Mantissa loco, recentiorum Scriptorum, interpretum,
commentatorum consensus, nostra sententia consonus, superest ad-
dendus: qui ferè omnes, Ararateos nostros montes in Armeniâ si-
tos, non possunt non fateri. Ipse Megalander noster Lutherus: (d)
hanc

(a) pag. 215. (b) ~~111~~ p. 265. (c) in Itiner. Orientalium
lib. 2. cap. 9. notante B. Glassio Phil. Sacrae p. m. 978. lib. 4.
Tr. 3. obs. 13. (d) Tom. 9. Altenb. pag. 120.

hanc authorum Symphoniam agnoscit, dum dixit: Unde solum
hic fast die Lehrer alle überein/ daß es sey das Gebirge in Armenien/ bey
den größten Bergen in klein Asien; & ut ut B. Pater alibi, [de quo
postea,] hos montes locatos putaverit, tamen, [pace tanti viti,] vi
veritatis, plurimos succedentes Theologorum Evangelicorum, no-
stram, ut potest veram, meritò recepisse de Armenia sententiam, vide-
mus, ita, ut syavis sit concentus nostrorum, imò aliorum, qui non à
Goropio vel alio quodam, insano, partium vel novitatis studio sunt
impositi, *Anarat esse Gordyæos*, Gordyæos verò in Armenia majori
esse fixos: sic inter nostrates, Theologi Vinarienses, (e) Lucas O-
hander, (f) Simon Musæus, (g) Joh. Gerhardus, (h) Glassius, (i)
Friedlibius, (k) Paulus Crellius & Daniel Fesselius, (l) Joh. Clu-
verius, (m) D. Augustus Varenius, (n) Raupius, (o) Auctores Hist:
Ecclesiasticae Gothanæ, (p) consulendus quoque Dn. D. Calovius, (q)
B. Ernestus Gerhardus, (r) &c. Nec non, qui imprimis ponendus erat,
Munsterus, (s) à Thuano (t) *Germanus Esdras & Simbo* vocatus.
Buno, (u) Christoph. Rupertus, (x) & qui non alii? Nec aliter par-
tem maximam Pontificiorum invenimus sentientem, [quorum anti-
quiores sine dubio respexit B. Lutherus in verbis allatis,] Ili, quod
sele vulgatae mancipaverunt interpretationi, ita ad unum ferè o-
mnes, quantum sciamus, haud invitti Armenia esse contendunt, uno
exempto Goropio, & ejus si qui sunt, asseclis, qui Armenia, ne quid
suæ vulgatae deroget auctoritati, multò extra suos metitur terminos.
Nobiscum faciunt Vatablus, (y) Olęster, (z) Maluenda, (a) Bon-

B 3

frerius

- (e) In Scholiis ad Genes. 8, 4. (f) in Esa. 37, 38, & Jerem. 51, 27.
(g) in Concion. super Gen. p. 145. (h) in Genes. p. 232. (i) Phil. S:
lib. 4. tract. 3, de nom. propr. p. 978. (k) Theol. exeg. in Gen. p. 39,
& 47. (l) in promt. Bibl. p. 309. (m) hist. univ. p. 4. (n) in Ge-
nes. p. 232. (o) in Gen. c. 8. 4. (p) pag. 24. (q) in Genes.
(r) in dissere. de Armenia, c. 2. p. 3. (s) Comment. in Genesin.
(t) observante J. A. Qvenstedt in Dial. Doctor. vir. pag. 149.
(u) in notis ad introd. Geogr. Cluverij, p. 563. (x) in obs. ad
Besold. Hist. univ. c. 1. p. 15. (y) in annot. ad Jerem. (z) Com-
ment. in Genes. (a) Comment. in Genes. pag. 53.

frerius, (b) Cornelius à Lapide, (e) aliquae magno numero. Prolixum
esset reformatorum recensere Catalogum, hos montes dicta in regi-
one, nobiscum ex informatione veterum, figentium, quos inter est
ipse Joh. Calvinus, (d) Petrus Martyr (*) & Wolphius, (e) Joh.
Drusius, (f) doctus ille Anglus Nic: Fullerus, (g) Tossanus, (h)
J. Piscator, (i) Ludovicus de Dieu, (k) Ravanellus, (l) Hugo Gro-
tius, (m) cuius talis est calculus: *Locus, in quo post diluvium subsedit*
arca, in montibus Gordyæis, ab omni aëvo in hunc diem, constante me-
moriâ monstratur: Bechmannus, (n) Joh. Henr. Hottingerus, (o)
& tandem celeberrimus ille Samuel Bochartus, (p) qui in his inda-
gandis exactissimâ operâ, primum locum meruit. Planè consentiunt
nobiscum scholia Biblica, (q) quæ publicam habent auctoritatem in
Ecclesiis Reformatorum, Anglicana, Belgica, Germanica, seniora
mappis suis jam in præfatione accusatis, Gallicana & Italica Diodati.

C A P. II,

§. I.

Verum sic nostrâ sententiâ firmatâ, priusquam ad Becani ras-
tiones, quas venditat potissimas, expendendas descendimus, ab
instituto nostro haud esse alienum duximus, aliorum in anteces-
sum, nostræ aliquanto minus adversantium, cum brevi quadam a-
nimadversione, productos aperire errores; Cujus merito arguitur
Samaritanæ in Pentateuchum versionis Paraphrases, (r) Ararae
malè exponens Sarandib, quod tantum à vero divertitur situ, quan-
tum

- (b) In Genes. 8. 4. (c) Comment. in Gen. (d) Comment. in
Genes. (*) Comment. in Gen. cap. II. pag. 35. (e) in post. Reg.
lib. p. 585. (f) ad diffic. loca Bibl. cap. 22. p. 37. (g) Miscell.
S. lib. I. c. 4. p. 36, 37. (k) in Scholiis ad S. Bibl. (i) in Scholiis
ad Gen. p. 223. (k) in animadv. ad loca diffic. Bibl. (l) Biblio-
theca Sacra p. 213, & 220. (m) de verit. Christ. Relig. lib. I. p. 20.
(n) de Orig: lingvæ lat. pag. 239. (o) in Dissert. de translat.
lingv. lat. in lingv. vern. pag. 184. (p) Phaleg. lib. I. pag. 20. a.
(q) in cunctis locis Biblica, que agunt de Ararat. (r) In Gen. c. 8. 4.

rum Armenia ab Orientalibus Indiae regionibus distat; Sarandib etenim esse insulam Zeilan, vel Seilan alijs vocatam, quæ eadem est cum veterum Sumatra & Taprobana, cui promontorium quoddam Kôpu adiacet, ut accurato diagrammate delineat Bochartus. (f) Hunc in montem Protaplastos Paradiso expulsos sese contulisse, ex traditione ipsorum Judæorum volunt Arabes, sicut testatur Olearius, (r) quod vestigia humani pedis formam excedentia, istic locorum conspicantur montibus impressa, quæ incola ipsius Adami fuisse fingunt. Quid verò de hac paraphrasi sit sentiendum, ex J. Henr. Hottingero (u) difficilè haud est judicatu, hoc inter affectata interpretationis numerante sphalmata, & erroris monstrante scaturiginem; Sarandib seu Zeilan Insulæ, promontorium (x) quoddam Cory objectum esse diximus, quod per nominis, quam habet cum Cardueis seu Gordyaëis affinitatem, facile confundisse colligimus.

f. II.

Nec multò proprius B. noster Lutherus (y) hos ipsos montes collocat, Imaum celsissimum Indiae montem esse statuendo, cujus septentrionalis pars ALKAI appellatur, ubi Tartariae imperatorum Sepulchra, quæ inde ad Gangis fluvij & Indiae fines, CCCCL. Miliar. Germ. protenditur, teste Cluverio, (z) ubi primum considerit arca cessante diluvio; verum apparet, ipsum hujus Imai celebratâ scriptoribus altitudine inductum, sic censuisse. Quid porrò de hac sententiâ judicandum, ex objectionibus Goropij infra ventilandis, displicescit, licebitque nobis idem in hac Geographicâ re, de B. Patre sentire, ac ipse in historicâ de Josepho: (a) Daß ich ihm aber nicht überall glauben gebe/wird mich niemand verdenken/ oder darumb für einen Kaiser schelten. Etsi quam saltem speciem veritatis præ se ferret hac opinio, illa Luth. solertie deberetur, qui hanc zo circiter annos, antequam Becani lucem aspicerunt Indo-Scythica, opinionem fo-
vebat,

(f) Part: II. lib. I. c. 46. pag. 770. seqv. (t) Not: in Itiner: Orientali, Mandesloo, p. 145. Ex eo Hotting: dissert: de transl: Bib: in lingv Vern. p. 122. (u) in dissert: III. à f. 31, ad f. 40, Galib. (x) pag. 123. (y) Tomo IX. Altenb. f. 220, 6. (z) Introd. Geogr. pag. m. 295. (a) Tomo IX. Altenb. f. 220, 6.

rebatur, ne quicquam ergo Beccanus si præsumeret, se venditaret huius sententia auctorem, licet videtur catenæ montium suæ annexare, & quasi caput constituere.

§. III.

Hæc juga iterum ab alijs hinc divulsa, inque Asiam, & toto Cœlo distantem Phrygiam esse rejectam, animadvertisimus, Sibyllina namque oracula sic canunt: (b)

Ἐτὶ δὲ τις Φρυγίης ὅππι ἡγεμοί μελάνης
Ἀλιβατὸν πενήνην ὄρος, Αργεῖον δὲ καλέσαι,
Μαρσύς ἐντε Φλεβες μεγάλες ποτάμοις πέφυκαν.
Assurgit Phrygiæ mons quidam in finibus atra,
Arduus, alta petens, Ararat quem nomine dicunt,
Marsya magnus ubi se prodit origine prima.

Hinc liquet, personatam Sibyllam voluisse Ararat ad Marsyam amnem, circa urbem Celænas figere, ubi autem gentium Celænæ reperiuntur, neminem, vel mediocriter in historiis veterum versatum, latere arbitramur, cum magno consensu in diâ Phrygiâ Majore locata scribant, Xenophon, (c) Livius, (d) Strabo, (e) Q Curtius. (f) Verum, nec sic quidem spuria hæc Poëtria, quamvis haud erubuerit, nurum se Noachi, cumque socero, socrus, leviris & janitricibus arcâ egressam jactare, [quod tamen dudum à doctis (g) nudatum est segmentum,] nobis obtrudet falsam & injustam plagam. Huic errori latram detrahit Bochartus, (h) liquere putans ex Strabone (i) aliisque, (k) Antiochum Soterem propè Celænas ad Marsyam amnem, urbem Apamiam, matris suæ Apamie cognominem, condidisse. Huic deinde Apamie Kibwtw fuit cognomen, quod ex Strabone, (l) & Ptolemaeo, (m) &c. ulterius probat. Hinc totus est la-

(b) introducente Bocharto Phal. pag. 15. c. 3. (c) lib. 1. Anab. in descriptione Cyri Regiae Celænis existens Scaliger, Casaubono, Blondello, &c. vid. Hornbeck de convers. Indorum lib. 2. cap. 3. (d) lib. 38. de Mæandro. (e) lib. 12. (f) lib. 3. c. 1. (g) Vossius in dissert. de Poëtis Græcis. (h) Phaleg. c. 3. p. 18. B. (i) lib. 12. de Celænis. (k) Liv. lib. 38, Plin. lib. 5. c. 29. (l) lib. 12. (m) lib. 5.

est lapsus. Arcam namque seu κιβωτὸν hic resedisse, statim falso collegit horum carminum auctor, cuius tamen alia potuit causa subesse nominis, scilicet Apamiam urbem claudi à tribus flaviis, illam ambientibus: teste namque Plinio, (n) sita est in radice montis Signiae, circumfusa Marsya, Obryma, Orga, fluminibus in Mæandrum cadentibus, sic Alexandriæ portus, à circumfuso sinu dictus est κιβωτὸς; (o) vel, quod erat commune Italiæ & Græciae Καρδοχεῖον, dicente eodem Strabone. Si quis pleniorum horum desideraret refutationem, consulat velutinus Bochartum, (p) hoc argumentum justâ diligentia excutientem.

§. IV.

Alium quendam, (q) montes Ararat ab Armeniâ Cœucasijisque portis, in Armenia & Iberia confinijs, usque ad Tanaim & Maeotides paludes extendisse videmus, eoque sub nomine montium horum, Iberiam & Scythia quicquid est inter prædictos terminos complexum esse. Ut hæc evidentius pateant, adscribam auctoris verba à Bocharto ex Hebræo translata: *Et è populis terræ montium Ararat, unus fuit Alanus nomine. Hi unde quaque clausi erant à ergo montium, quia illos concluserat Alexander Macedo, magnus ille Rex, clausis ferreis & arce munitissimâ, in aditu montium qui terram illorum ambunt. Alanos autem Scythes fuisse, & περὶ τὸν Τάβաνην Μαιῶτιν λίμνην habitasse, testis est Josephus, (r) quem tractum Gog & Magog, non autem montes vel terram Ararat, bonus Geographus rectius ex usu scripturæ dixerit. Sic suâ sponte hæc sententia, si ita remotas à suis terminis intellexerit oras, corruit; vel ex uno Flavio Josepho, qui eandem hanc tradit historiam, liquet, Alanos ab Armeniâ longè discriminante. (s) Unde procul dubio hic falsus Josephus, suam desumptam sententiam confudit.*

C

Nec

(n) Lib. V. c. 29. (o) Strabo lib. 17. (p) Phal. lib. 1. c. 3
(q) nomine Joseph. Gorionem lib. suo 6. c. 96. (r) De bello Jud. 1.
7. c. 27. p. m. 646. (s) de bello Jud. lib. 7. c. 24.

§. V.

Nec Hieronymus (*t*) Ararat ad juga Tauri celsissima locans, veram & sat rectam tetigit plagam; verba ejus sic habent: *Ararat regio in Armenia campestris est, per quam Araxes fluit, incredibilis ubertatis ad radices Taurimontis, qui usque illuc extenditur. Ergo & area, in qua liberatus est Nöe cum liberis suis, cessante diluvio, non ad montes generaliter Armenie delata est, quæ appellatur Ararat, sed ad montes Tauri altissimos qui Ararat imminent campis.* Videtur hic Arakenos campos nomine Ararat delineare. Causam sic statuendi, Fullerus (*u*) exstimat fuisse *insignem fertilitatem*, nam regio quoque *Ararat* est fertilis, quod ex sacris possimus oraculis (*x*) colligere. *Quasi verò in montanis, ut idem dicit Fullerus, haud mediocris ubertas non inveniatur, & quod valide hanc sententiam convellit: à septentrionali quodammodo latere in australe, per totam transeundum esset Armeniam, ut perveniretur in campum Sinear seu Mesopotamiam, quod sanè difficillimum erat per tot montium aspera juga & fauces penetrandas; novimus enim ex Geographis, (*y*) Taurum ultimos meridionales Armenie spectasse fines. Et ut hoc addamus, Hieronymus sui oblitus, arcam ex designatis in S. literis (*z*) sedibus, Ararat scilicet, exturbat; arcam enim fatetur non ad montes generaliter Armenie delatam esse, quæ *Ararat* appellatur, sed ad montes Tauri altissimos, qui Ararat imminent campis. Hinc quemvis, apertis si modo rem inspicerit oculis, arcana extra Ararat, suos in Scripturis definitos, in peregrinos ejectam fines animadversum arbitror: quod absconum,*

§. VI.

Parimodo refutetur & Guillelmus de Rubruquis, (*a*) qui ex mandato S. Ludovici Galliarum Regis, ante annos ferè quadringentes, suputante Bocharto, (*b*) Tartariam peragravit, assertens, *Anaxi & Naxuanæ*, (*uri* apud Ptolemaium frequenti,) duos imminere montes Massis nomine, & Cemainum ab octo illis conditum, qui arca exiverunt, idque patere ex ipso nomine putat, quo octo significantur

(*t*) *Comment. in Esa. c. 37.* (*u*) *Miscell. l. i. c. 4. p. 37.* (*x*) *Gen. 8. ii. & 9. 20.* (*y*) *Gluverius Instr. Geograph. l. v. p. m. 291.* (*z*) *Gen. 8. 4.* (*a*) *Itiner. Tartar. cap. 49.* (*b*) *Pbal. p. 19. E.*

scantur: *Cœmarum* nempe, videtur referre Hebræum *Sibemona*, octo. Verum, ut ille videtur conjecturam Hieronymi imitatus esse, ita pat sit de eo, ac de hoc judiciū; nec congruunt hæc nominamontibus imposita, cum aliis recentiorum vel ipsi æqualium inditis appellationibus, & sic forte errorem hunc suum, accolarum Araxis falsæ traditioni ex aſſe debet.

ſ. VII.

Hi omnes hactenus in transcurſu recensiti, extra Armeniam errant quotquot fuere; jam vero Nic. Damascenus & Epiphanius, per diversa sua monti quiescentis arcæ indita nomina, intra Armenia oberrantium ſolum, in unum eſſent nobis reducendi; quorum prior (c) ſic habet: ἐſτιν ὑπερ τὴν Μινύαδα μέρος κατὰ τὴν Ἀρμενίαν Βάρης λεγόμενον; Eſt ſuper Minyadem ingens mons, Baris dictus, &c. Minyadem incunabula ſua hebræorum Mini vel Minni, quod cum Ararat conjungit Propheta, (d) debere, conjicit Bochartus. (e) Quid Baris ſit, non obscurè indicat Josephus: ἀπβαθή-ειον τὸν τετρανταρμενίον καλεῖσθαι, ſimiliter Eustathius Antiochenus, Eusebius, Hieronymus; non quod ἀπβαθήειον ſit vox Armenia, ut quidam ſcribunt, ſed Armenios ſuā lingua tale indidile nomen, quod ἀπβαθήειον ſonaret. Armenia autem illud nomen eſt Baris vel Bariz; quod notat exitum alicujus qui diu latuit, ut colligunt Docti. (f) Consultò itaque missas facimus varias aliorum de origine hujus nominis conjeſturas, parum vel nihil quadrantes: ſcilicet vel hunc montem traxiſſe appellationem à Dea quadam hujus nominis, ab Armenis cultâ; vel à Græcâ voce βάρης, na- vigij Barbarigenus denotante, vel Hebræorum Berith, (g) fædus ſonante, quod hic locorum, fædus non tantum cum Noacho, ſed & cum posteris in universum omnibus, Deus pepigerat. Posterior vero, Epiphanius (h) eſt, qui arcam quievifſe volēs ἐν τῷ λεβαντῷ ὄπει κα- λεμένῳ, hoc ipſo, prorsus alium videtur designare montem; Sed te-

(c) apud Joseph. l. i. c. 4. (d) Jer. 51. 27. (e) Phal. p. 22 D. (f) Boch. eod. Phaleg. p. 23. & Hotting. Difſert. III. de transl. in lingv. ver- na. p. 180. (g) quod ſepties repetitur Gen. c. 9v. 9. 11. 12. 13. 15. 16. 17. (h) lib. I. Heres. tom. I. § 4.

nendum, hic Epiphanium per λ&βαρ, non totum tractum seu jugum montium, sed unius jugi quoddam speciale cacumen significatum voluisse, in quo subsedit arca. Multâ verò inquisitione circa originem vocis *Lubar*, se fatigant eruditi, imprimis Fr: Junius, (i) quem refutat operose Fullerus. (k) Arbitrum se interponit Hottingerus. (l) Quicquid sit, Epiphanium & Damascenum videmus non tam de loco, quam loci nomine, idq; magis verbis & elementis, quam re & significatu dissentientes, & ea propter placidam ab animo in alterutram partem non inclinante, admittere conciliationem.

§. VIII.

Hisce sic excussis, ad *Becani*, adversus quem nostra potissimum directa est dissertatiuncula, quid valeant argumenta, ponderanda properamus, & id quidem eas præter causas, quarum in præfatione nostra meminimus, quod alijs eruditione insignes & celebres viros videamus hujus rationibus fictis nimium tribuisse, in quibus est Archiepiscopus Upsaliensis Paulinus, b.m. præclarè de ecclesiâ & re literariâ meritus, in Arctoâ suâ historiâ, (m) & alij nonnulli recentiorum, qui eisdem partibus immerito favere videntur. *Becanus* autem sæpius dictos Ararat, in quendam ultimâ Scythæ & Caucaſi ultimorum culminum, nomine Paropamisum, cum Imaibachiis cohærentem, totis trajecte molitus viribus, Homeri, Platonis & aliorum, speciose fabulis suis alludentia pro se venditans testimonia, quæ famen perparum vel nihil, proprius inspicienti, quadrare patebunt. Quare levioribus omissis, palmarias quibus nititur rationes, paulò altius duximus repetendas. Verum, ne quis dubitet serio hoc egisse, ipsius pomposa & sesquipedalia verba (n) sistere placuit: *Nemo miki suades, nemo inquam, auctoritatis quamvis magna, nisi frustra velit verba fundere, ut quicquam credam quod aperte cum Mosis narratione pugnat: & inferius, (o) constanter affirmo, Paropamisi & Caucaſi verticib⁹, altissimorū in Asiam montium, aream conflitisse.* Quid sibi autem vult per ea quæ sacræ Mosis historiæ adversantur, patet ex paulò præcedentibus, ubi tale nobis sistit

argumen-

(i) ad locum Gen 8. (k) *Miscel. lib. 2. c. 1. p. 145. & 146.* (l) *Dissert. 3. de transl. lingv. vern. p. 182.* (m) *lib. 1. c. 13. p. 49.* (n) *Indoscyth. l. V. p. 473. similis in Hispanie. pag. 7.* (o) *p. 477.*

argumentum: (p) Cumque proficerentur de oriente, invenerunt
Campum in terrâ Sennaar, & habitaverunt in eâ. Cum igitur Gordyæi, sive ut Ptolomæus scribit, Gordæi montes, longitudinem ha-
beant graduum duntaxat sepiuaginta quinque, & Babylonia in
Campis Sennaar ab occidente, sepe uaginta nouem gradibus rotis rece-
dat, efficitur, ut medium Gordæorum montium, duobus gradibus lon-
gius quam Campi Sennaar, quibus Babylon condita est, ab oriente di-
star. Quamobrem si ab illis montibus Gordyæis proficeret, di-
cendum erat potius eos ab Occidente proficisci, si ad ortum & oce-
sum duntaxat fieret itineris descriptio. Cum etiamen calculus à maxi-
mis discriminibus itinerum, ferè subducendus sit, ij quia Gordæi
montibus Babylonem peterent, à septentrione aut à Circulo proficisci
dicerentur: quia Babylon quinque gradibus ursam inferiorem vi-
deat quam Gordyæi. Hæc ille. Fatemur equidem, interpres sese
graviter circa iter ab oriente fatigare, alij namque existimant Mo-
sen relpexisse Judæam, vel potius desertum, ubi hanc historiam con-
signavit, cuius respectu Ararat aliquantulum Orcum spectavit. Ve-
rum hæc non satis placent Fullero, (q) quod parum convenienter scri-
ptura: Que gentes Mesopotamia, & Babylonie imminentes cogni-
tiones septentrionis (r) appellare suerit, in quibus incolas Ararat
seu Armenia Majoris, nemo dubitat averit habendos; Ad hæc, inquit
Fullerus, incommodissimum jure videatur in describendo itinere ali-
quo, terminos ejusdem non inter se conferre, (quod maximè consen-
taneum fore rationi,) sed ad remotissimum tertium quendam locum,
qui nulla sit itineris istius pars, referre. Alii volunt, morta-
les illos priscos, Tigridé prope fontes suos superasse, & sic per Arme-
niam, sub ipsis Tauri montis radicibus, in Campos Senaar pervenisse,
hæc quibus arrident, nō mikedem non ab oriente, sed orientem versus,
interpretantur, idque genio linguae sanctæ consonare contendunt ex
variis locis, (s) in quibus particula min, interdum situm solum si-
ne motu designat, interdum notatione motus ad locum gaudet.
Verum ut rarus, si omnino ullus est, hujus particulae in tali significa-
tione usus hæc in lingua, ita nobis nec placet hinc tortum implora-

recalculum, cum aliunde validiorem rationem innumerato habeamus. Aliam porrò hujus phraseos expositionem forte non absconam, Aquila in alio Geneseos loco (t) suppeditat, reddendo Mikedem à π ἀρχῆς ab initio, vel olim, quem & imitatur Hieronymus, hanc si vellemus acceptare ἐν θεού, ne malè quidem se tota haberet sententia; evenit cum olim vel ab initio profici serentur homines ut invenirent campum in terrā Sinaar, & habitarent ibi. Respicientes sic ex historiā præcedenti ad locum unde migrarunt, simulquè eò indicantes tempus, istius profectionis, nempè ab initio Quod tamen ceu frigidum reijcit Bochartus. Quidam (u) verò, quod & plausibilius est, statuunt primos istos postdiluvianos homines, ex montibus Araratēis vel Gordyāis, descendisse in partes Mediæ proximas, quod omnia, ut habet Strabo, (x) in orbem Armeniæ circumposita, montosa ferè sint & aspera, hinc deinde palantes, paulatim tendisse in Mediæ & Assyriæ confinia, in unum postmodum agmen collectos, ordinatam auspiciatos profectionem per latè patentes Assyriæ campos universos, ad ripam Tigridis pertenisse; nec præsumendum, ipsis Tigridis vasti & rapidi fuisse difficultem transiit, egregiè ædificandi naves artem callentibus; Itinere autem sic instituto, majore sui parte ab oriente est factum; nec obstatre putandum, quod de Nimrodo dicatur (y) Jatza seu processit in Assyriam, tanquam locum sibi antea nec visum nec notum, cum Jatza promiscuè de noto juxta ac ignoto usurpari novimus. Alium quendam videmus, Kedem velle nomen esse proprium, inditum à Kedmo novissimo Ismaélis filio, (z) secundus Ismaélis filius est Kedar; ut sensus sit Moses: Postquam egredierentur ex Kedemo, invenerunt vallem in terrā Senaar. Verùm tutius tenendum juxta eruditum Bochartum, mikedem hic non simpliciter, sed καὶ τὸ & certò quodam respectu dici, quæ distinctio, nisi in S. Scripturæ locorum dimensione probè observata fuerit, multa Geographiam Sacram spectantia, vel inextricabilia redduntur, vel confunduntur. Quo fato factum quod Paradisus in extremo oriente vel Indiā orientali est quæsitus, quia sacra Historia memorat DEum horum in oriente plantasse; Quibus etiā meritò accensendus hic noster Beccanus

(t) Genes. 2. 6. (u) Fullerus Miscell. lib. 4. c. 4, pag. 43. (x) Geog. L. II. (y) Gen. 10. 11. (z) Gen. 25. 15.

nus, & alii ipsius vestigia prementes, qui Ararat, longè in Orientales plagas, immo Paradisum (*) in ipsam Indiam ablegavit, quod primi illi ex Ararat discedentes ab oriente legantur ivisse: ex tabulis enim Geographicis scimus, Babyloniam non multò minus orientalem quam ipsam Armeniam, id quod intendit, dum medium Gordyaeorum montium ab Oriente distare duobus gradibus longius quam campi Senaar, dicit: Ignorans, in Assyriorum imperio Orientem audire quicquid trans Tigridem sit, Occidente autem quidquid cis Tigrim. Hinc patet ergo, per ignorantem supra daram distinctionem juxta ac solennem Trans tigrini soli appellationem ab Assyriis, scaturiginem extitisse totius erroris; injuste quis non videt ea propter Ararat ab Armeniā evulso, & circa ignotum ipsis Caucaſi celsissimum jugum collocatos.

§. IX.

Errorem porrò confirmasse Paropamisi decantata Geographis altitudo videtur, quod hi Caucaſi montes præ cæteris Asiae vel Indiae montibus, *Ararateo nomine* censendi essent dignissimi, quam etiam celsitudinem demonstrare ex Ariano & Plinio annititur; Paropamisum autem altissimum esse, ex Plinio sic: *Notandum*, inquit, (a) tum Plinto Caucasum maxime dici, cum se quoquè superat, id est, ubi altissimus est, sed cum Ptolemaeus propriè Caucasum ponat ad terminos Paropamisi, (sic enim ille scribit,) necesse erit fateri, si consentanea alteri alter dicat ad Paropamisum altissimum esse. &c. ut Paropamisi Cimbricam seu Flandricam deridiculam nominis originem mittamus, quà Paropamisum ex his quatuor Flandricis vocibus, phar op om iſ conatur extorquere hoc modo: demus, inquit, quenquam Grecorum (transseuntem) ab Ariano quopiam interrogasse quinam essent illi altissimi vertices, huic optimè & per-accommodè responderi potuit: Phar op om iſ id est, longè hinc ad eos ascendendum ad ipsam usque glaciem, nam Phar remorum, op superiorius vel ascensum, an ad, sive propinquum, iſ longa vocali glaciem significat; composta hinc dictio Pharanis, cum adjectâ latinâ terminacione, Parapanisus facit. Glacies autem illa ad quam eandentes illi vertices esse dicebantur, in Caucaſo erat ab omni suo

conge-

(*) Indoscyth. lib. v. p. m. 481. (a) eadem lib. p. m. 475.

congelata, à qua Grauglasum dicimus vocari, dicitur etiam gla-
cies simpliciter is, quæ si nunquam liquefcat, perinde ac vitrum vo-
catur Glas Sc. & ille concludit: sive igitur Parapanisus sive Pa-
ropanglasus dicat, idem ferè significatur; hujus & similis generis
anilibus nugis plures completae sunt paginæ, sed quæso risum te-
neatis amici! montem jactat Paropamisum glacie & nivibus per-
petuò oblitum, præbuuisse arcæ locum & quietem, fœcundum & i-
doneum profecto solam Noacho vineis plantandis, uvis herbis-
quæ gignendis potu eluve suavibus; nec placet diutius hisce inepitiis
immorari refutandis, cum appareat Goropium, ut dixit Joh. Contra-
dus Dietericus, (b) lagenâ vini montis falerni inebriatum, ejus-
modi profundisse. Validioribus demonstrandæ hujus petræ celsitudi-
nis argumentis, non videmus eum instructum. Arcam porrò
extra controversiam, (ut putat,) in altissimis montibus consedis-
se concludit, (c) subsumitquæ talem fuisse dictum ipsius Cauca-
sum, qui ab oriente & Indico mari, (tam longe enim cum exten-
dit ejus celsissimam partem, facit Paropamisum,) exsurgens, bra-
chia ad reliqua montium Asie, occidentem spectantium juga emittit,
quæ, si intervalla temporis ratione sunt metienda, omnia aspera
dorsa, primis istis postdiluvianis essent superanda, per metum puta
ex diluvio conceptum descendendi in plana, & tandem ductu Solis
ad lætissimos Sinaar campos veniendum, & sic duræ montanæ
vitæ pertæsis, in dictos descendendum campos, nec dum prorsus me-
moriā diluvii exolevisse, turrem quare Babyloniam ibi, tanquam
commune receptaculum & tutum configuum sibi exstruxisse. Iuste
itaquæ & commodè Parapanisum se Ararat designasse autumat.
Hæc ut speciosa magis quam vera sunt, & supra detectis erroris fon-
tibus scatent; ita haud difficulter vel inde solvuntur & exhauiun-
tur. Quum verò nonnulla eorum qualemcunque præ se ferant ve-
ri speciem, non supervacaneum duximus eas propter adhuc ulterius
executienda. Caucsum, & imprimis Paropanisum, citatis scriptori-
bus celebrata celsitudine utcunque gaudere, adeò non inficiamur,
sed solidum exinde non dicitur argumentū, ibi statim subsedit ar-
cam, cum per hoc ad celsiora terrarum cacumina, & Orientem pro-
piora

(b) Antiqu. bibl. pag. iii. (c) l. p. Indoscytb. p. 473.

piora falso jactetur. Planè improbabile quidem nos est Ararat celsissimos esse, quum in iis substetet arca septimi mensis die decimo septimo, reliquorum autem montium vertices non apparuerunt ante mensem decimum. (d) Nec potest negari quod Scythæ dicant apud Iustinum, (e) quod si omnes quondam terra profundo submersæ fuerunt; profecto editissimam quamque partem decurrentibus aquis primum derelictam. Nec propterea quidpiam nostrorum Gordyæorum altitudini derogatur sed potius adstruitur, scilicet si iij editissimi super quos quievit arca, sint reputandi, tum prima certè Gordyæis altitudo est adscribenda, quos Ararat esse satis superq; evicimus, si qua altitudinis testimonia ad arguendum locum arcæ quietis sufficerent, nec Gordyæi Parapamiso ipsius (cujus altitudinis emendicatum Plinius est adminiculum,) cedunt, si non exceedunt qualia sunt Arati, (f) Armeniæ celsis instabat montibus arcæ. Haitonis Armeni: (g) In Armeniâ est, aleior mons quam sit in toto orbe terrarum qui Arath, (lege Ararat) vulgariter nuncupatur: *Ειν εακυμε illius montis arca Noe post diluvium stetit.* Theodoreti, ad locum Esiae de urbe Babylonis (h) observantis, ad aquilonem Assyriæ montem esse omnia in terris altissimum, per quem Rex istic locorum ascensum in coelum superaverat. Verba sic sonant: ὅρος οὐψηλὸν ἐναὶ λέγεται Βορράδεν ἀστυνέων καὶ Μῆδων ἀπὸ τέταν τὰ σκυδικὰ διοχέζον ἔθη, πάντων τῶν κατὰ τὴν οὐκεμένην ὅρων οὐψηλότεττν. δι ἐκείνης πάντως ὑπέλαθες ὡς εἰκὼς τῆς εἰς τὸν ἐργον ἀνόδος κατεπλήσσειν. Posterius relinquimus authori. Tantum accipientes, eum montem omnes altitudine excessurum, qui Assyriam ab Aquilone claudit, hoc est Gordyæorum montem; in quo resedit arca Noe, quibus suum, si quis aliis, Monachus ille, cuius superius injecimus mentionem, qui suas in entendo in culmen vires fatigaverat, lubens adjiciet calculum. Nihil itaque jactata Paropamisi altitudo præjudicat nostris Gordyæis, (imò ne Asiatico Tauro quidem ad Araxen, (i) si fides habenda sit Hieronymo,) nulli in Asia, imo toto terrarum orbe, nisi fides ci-

D

tatis

(d) Gen. 8, 9. (e) I. 2. cap. 1. p. m. 18. (f) Lib. 4. (g) L. de Tartari: c. 9. p. 424. (h) c. 14, 13. (i) Comment. in Es. I. xi, c. 37.

tatis modo Authoribus & aliis sit abjudicanda, secundi. Sed si hæc
militaret ratio, nulli mortuum Gordyæis arcæ portus præbiti justè
præripiunt gloriam. Argumenta ipsius reliqua huic superstructa,
fundamento lapsi, sponte suâ corrunt: scilicet quod juxta aliquam
rationem temporis, tantum nisi assignetur, itineris haud qua-
drare, non enim ante tricesimum & quod superest supra centesimum,
demum profectiōnēm sistentes, insanam Babylonicæ turris exstruc-
tiōnēm aggressi sunt; Sed si intervalla viarum temporis ratione
essent mensuranda, dicimus eostanto temporis cursu vel longitus ter-
rarum potuisse progredi, & juxta ipsius supputationem, totum hoc
ā primo eorum ex arcâ descensu, ad ædificationem turris interstiti-
um, continua censenda esset peregrinatio, quod tamen S. historiæ
repugnat, non obscurè indicanti, valde auctâ posteritate Noë primū
de emittendis coloniis, vel profectiōne (ut vocat S. Pagina,) (k) susci-
piendâ, cogitasse: & Josephus (l) ulterius in hisce progreditur dicen-
do, ipsum D'Eum primam præcepisse migrationem, & ut ad propagan-
dum genus humanum coloniæ deducerentur: τὸ Θεοῦ κελεύσαντος
ἄντες εἰς πολυάρχεωπίαν σέλλειν ἀποκίας, ἵνα μὴ σαστάζειν πρὸς ἀλ-
λήλους, ἀλλὰ γῆν πολλὴν γεωργεῖν τε ἀΦονίας ἀπλάθοιεν τῶν καρπῶν,
ταῦτα ἀμαρτίας παρηκμασαν τὸ Θεόν, καὶ διὰ τοῦτο συμφορεῖς περιπέ-
σοντες ἔχοντο τῆς ἀμαρτίας, ἐπεὶ γὰρ ἦν θνήτων πλῆθει, πέλινον
Θεὸς αὐτοῖς συνεβάλενε πιεσθαι τὴν ἀποκίαν. Hinc vides, homines
binâ vice inobedientes fuisse præcepto, (ut ille vult) Divino, sibi
dato, idque Nabrodis instinctu, quod præcedentia subinnuunt.
Immerito propterea in remotissimum Asiacē vel Scythicē montem
rejiciuntur ab adversario, ut juga remetienda interjecto responde-
ant tempori; nec est quod peregrinatoribus suis tam diutinum me-
tum descendendi in plana affingat, & tandem descendantibus, hæ-
rente eodem pavore turris suæ cellæ ædificationem; neutrum quia
satis vel sacrae Mosaice relationi, vel recto judicio exactè conser-
vat. Quid enim ipsis ā diluvio timendum amplius, quibus Deus
Ter: Opt. Max: immolatione ā Noacho factâ gratâ, perennem in-
posterum ā talipœnâ spondebat securitatem, (m) inque manife-
stum pacis foederis aeterni signum, arcum per ipsas nubes extendebat,

(n) ut

(k) Gen.ii.v.2. (l) ἀρχαιωλογίας, l. i. c. 4 p. 8. (m) Gen.8.v.21. & 9.11.

(n) ut, si quando nubes spissas cælo conspicerent obductas, nullam tamen expavescerent terrarum ut ante inundationem; aut quid ipsis in vel de montibus, si tali insano dixerimus eos pavore perculbos, sperarent suffugij? Cum optimè nossent, celissimos priori aquarum altè submersos illuvie, nec quenquam per refugia montium liberatum; vel quid statim tum de Parapaniso altissimo puta montium Asiae, in demissiores tali imbuti errore festinarent? cum, quo celsiora, eò tutiora tali periculo loca sint. Turrem autem Babyloniam in plano struxisse, hoc nomine multò absurdius & penè ridiculum est; quotumquemque quæsumus tantæ mortaliūm multitudinis, tale quoddam augustum capturum crederes ædificium? alium nobis sacra oracula (o) finem tacitè dictitant, eos nempe priusquam à se invicem dispergerentur, communis quondam societatis egregium monumentum voluisse relinquere. Videlimus & hæc affectata nequicquam ad Araratea circa suum Parapanisum firmando juga, esse producta.

§. X.

Ventos tandem diluvii spirantes tempestate Parapaniso favere, suisquè figmentis alas addere sic monstrare conatur: dicimus, ait, (p) ad finem Parapanisi aream appulsa esse. Spiritu illo à DЕo misso, quem Aquilonem Ovidius optimè interpretatur; itaque alle ad Caucasum initum constitisse. Donec enim pluviae durabant, Austrino fatus ad Septentriones propellebatur, uti pluvias diuturnis & perpetuis ab Austro haud temerè separandis. Deinde verò, cum Jovi placaret ventum mittere quo terra siccaretur, ut Moses narrat, Aquilonis spiritu relata est ad plagam meridionalem, ubi summis verticibus appulsa mansit. Arcam autem prolixo quidem, nullius tamen momenti verborum apparatu, ad latus Caucasum quod Indiam spectat, è quo Indus exordium sumit, factam, & undis in sublime sublatam, inferius (q) nullo idoneo authore adstruit. Ast quid stolidius, quam curium navigijs in alto indagare præsumere? teste Salomone, (r) eique libero in mari certos assignare terminos hinc inde fluctuanti? Sic noster Goropius in demonstrando ar-

(n) ejusd. c. v. 13. (o) Gen ii. v. 4. (p) Indoscyth. p. m. 476. ad finem (q) Indoscyth. p. 517. init. (r) Prop. v. 39.

æ fluvium violentiâ evectæ motu , quasi ab utroquè latere septis
esset inclusa , ementa retro legeret vestigia ; nec tamen optatum sa-
tis assequitur terminum . Age itaqû singamus cum eo , arcam ad
Caucasum compactam . Iam verò historia sacra , nullius prorsus
durantibus imbris & aquarum in terris auctione , venti mentionem
injicit , sed demum cessante , & quintum post mensē ventum
à D̄o excitatum , quem Ovidius dixit Aquilonem . Quis verò in
tantâ pluviarum decidentium malaciâ , tantæ molis machinam
formæ quadrangularis , nequè ad motum comparatam , tam multis
animantibus corumque cibariis gravem , longè huc vel illuc agitatâ
esse à loco ædificationis , crediderit . Quare surgente Aquilone illo
vehementi , longius præter pristinas meridianas plagas , & sic ul-
tra ipsum etiam Caucasum caput Paropanisum utique propellere-
tur ; Et si vellemus concedere ipsi , pluvias istas Austrino flatu fa-
isse excusas , quod videtur illud ex Ovidio hausisse sic canente :

Protinus Aëolis Aquilonem claudit in antris ,

Et quæcumq; fugant inductas fulmine nubes ,

Emittitq; notum : madidus notus advolat alio.

Tum quod nonnihil sapit Physica dogmata , cœlo namquæ plu-
vio , ab Austro plerumquæ spirant venti , in Paropanisum tamen ne-
cum quidem pellicitur area . Quis enim non vidit , pluvias & austros
ad quinque mentes durantes , longè remotius potuisse arcam ad se-
ptentriones agitare , quam quinquaginta septem , (vel juxta fontes
47.) diebus potuerit remanare ? Frustra præterea ad ventos pro-
vocat , cum incertum sit quo loco arca sit compacta , molitur qui-
dem probationem prolixam , sed talem , quæ plures montium radi-
ces copiâ lignorum abundantes , redderet hujus antiquitatis parti-
cipes , quasve aliquod præterlabitur flumen devolvendis arboribus
aptum , & sic hinc verum & genuinum ubi arca strueta est solum ,
nequicquam probatur . Cæterum ubinam terrarum sit extorta ,
cum altum in sacrâ Mosaicâ arce ædificationis descriptione (f)
sit silentium , nec adeò institutum nostrum efflagitate videatur ,
haud uto quis defñiverit ; nonnullas tamen sistemus conjecturas ,
saltem ostensuras , quod non absurdè quis arcam suam Noachum

in i-

(f) Gen. 6. v. 14. seqv. ad finem ,

in ipsa Gordyæis finitimâ Assyria, fabricasse statuetit. Quam
nec postrema est, quod primi homines, suffragante Bocharto, (t)
circa Babylonem & dictam Assyriam habuisse videantur, tam ex
Paradisi delineatione, quam ex eo quod Moses disertè afferit, ar-
cam hæsisse in montibus Ararat, id est, ut pluribus evicimus, Gor-
dyæis, eam sitis prope plagam, unde sequitur, eam alieni istuc vici-
niæ fuisse extructam; vix enim credibile, tantam, (ut diximus) mo-
lem, longum iter fuisse emensam, sed qualemque illud iter, ut
habet author citatus, aquis crescentibus conficit arca, tendebat
ut quidem puto, Septentrionem versus: rationem subjungit, cum
quia oceanus, cuius potissimum eruptione tam Assyria quam Gor-
dyæa obrute & demense sunt, à meridie ingruebat; hanc Bocharti
conjecturam, veterum monumenta scriptorum, Berosi scilicet,
Abydeni & Polyhistoris, juvant, memorantia Xisuthrum vel Sisuthrum qui pro Noâ substituitur, ex Assyriâ in Armeniam navi-
gasse, instrumentis Heliopoli relictis in Sipparis; Heliopolin pro-
bat Bochartus (u) oppidum ad Euphratem in ora Babylonis inter
Naardem & Seleuciam. Denique liquet ex S. cataclysmi historiâ,
(x) arcam ex lignis Gopher fabricatam fuisse, quod cupressum, à
Fullero bene expositum laudat sèpius laudatus Bochartus, (y) &
Joh. Henr. Ursinus. (z) Id ulterius adstruunt ex ipso nomine,
demà solum terminatione vocis κυπρίονς, à Gopher parum disso-
nante. Deinde ab ejusdem materie iduritie & perennitate, Cupres-
sus namq; longe cariem non timet senectæ, ut canit Poëta. Quâ
de causâ etiam, arcis (quæ Græci λάρνας vocant,) cupressinis
reliquias Athenienses pro patriâ in bello honestè defunctorum cu-
rabant efferendas, διὰ τὸ ἀνηπτὸν ἔιναι, quia expers erat putredini-
us; hanc materiam ædificandi navibus inserviisse testimonio we-
getij & mandato Theodorici Gothorum regis, videre est, qui per
eunltam jussit Italiam directis artificibus apta operi ligna per-
quirere, & scubi cupressos, aut pinos repererint in vicinitate lit-
toris &c. Talis materiei autem copiam præ alijs lignis suppedita-

(t) vid. Bochart: Phal. c. iv. p. 24. (u) Phal. lib. i. p. 25 a. (x) Gen.
6.14 (y) Phal. lib. i. p. 25. B. (z) Arboreti Bibl. c. 22. p. 310.

re Assyriam, docet exemplum Alexandri, classeni hac solâ materia
construcentis, ut Arrianus (*a*) & Strabo (*b*) testantur. Quid
igitur similius, quam ut arca, cuius reliquiæ tanto superstites tem-
pore sit fabricata in Assyrio illo, talis materiei haud sterili solo,
indequè crescentibus illuvie aquis, meridiem versus progressam,
vento in terram immisso quem Aquilonem volunt, Divinâ sic gu-
bernante providentiâ, ad *Ararat*, id est Gordyæos appulsam esse, non
malè, suffragantibus præsertim veteribus, conjicerimus; absit ta-
men ut quidquam temerè affirmemus de hujus rei intricatâ verita-
te. Nihil itaqùè Becano, ut vides prosumt venti compellati, nihil
India, jactata Caucasi altitudo nihil, frustra longâ profectione pri-
mos fatigat in superandis perasperis montium dorsis, ut eò perva-
niant, ubi dudum fuere; Gordyæi contra gloriam hanc facile fal-
so abreptam, non sine laude repetunt, quod nulli alij altitudine jugo
montium cedant, unde etiam tam longo & molesto itinere in terram
Sinaar nec esset penetrandum, nec obstant *Sisuthro* venti, ex Assy-
riâ, (ut ferunt,) in Armeniam naviganti. Quod superest, spera-
mus nos secus sentientium, & præcipue Becani injuriæ, totis viri-
bus *Ararat* patrio & nativo molientis expellere Armeniaco solo,
veritatis telo parentasse, adversantium argumentorum missilia pro
virili retorquendo, vel clypeo veritatis propulsando, vel contra
manifestam Becani oppugnationem defendendo, ita, ut hostes vel
infectis vel perditis rebus recesserint, necesse sit. Quibus sic dis-
iectis, arcum & calatum sufflaminamus, hactenus pluribus com-
prehensa, verbo complexuri: *Ararat esse Gordyæos in Arme-
niâ, non Paropanisum in Caucaso Indianam spectante.*

(*a*) In *Alexand;* lib. 7. p. 161. (*b*) lib. 16. p. 741.

Μόνω Τῷ Θεῷ Δόξα.

Ορθῶς μάλα Φηδὸν ὁ λέγων, τοσάτῳ μεῖζῳ ή τῆς νίκης δόξᾳ,
 ὃσσω Ἰχρότερος ἐστιν ὁ ἡττημένος· τέτοια τάκα σὺ Κύρε Νώακε
 Ράσλινε κατανοήσας ἐπὶ ἀμφισβήτησας τῷ περὶ τὰς λόγιας μέγα
 δυναμένῳ ἀντιμάχεδαι ΒΕΚΑΝΩ ἀνδρὶ μὲν ὡς μόνον ἐν τῇ ἀυτῇ Βελ-
 γίᾳ ἐν τῷ πρὸ τέττας αἰώνι, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς ἡμεδαποῖς ἀδομέ-
 νῷ, διὰ τὴν ἀυτὴν περὶ τῆς Κιμβελακῆς γλώσσης ἀρχαιότητος πα-
 ραδοξολογίαν. τάυτας ἀυτὴν καὶ τῶν πόλυνθρυλάττευσα φάσις ὡς μό-
 νον παρ' ὄχλῳ, ἀλλὰ καὶ τῶν σοφῶν τις ἐναρέσεις, ἔξαιρέτως τὰ
 τῶν ἀυτὴν ὑδοσκυδικῶν ἐπιδεικνύεις, ἐν τοῖς ἀλλοις καὶ περὶ τὴν ὅραν
 ΑΡΑΡΑΤ τοπογραφίαν πλαστογραφίας ἐγκλήματι πάντως ὕποκει-
 θαι. τάυτα τῇ Βεκανᾷ καὶ ἄλλων ἐν τῷ τάυτα ὅρῃ μετρεῖν σφάλ-
 ματα ἀνεπιανόρθωτα καὶ ἀνέγκλητα ὡς δεῖν ἀφεῖναι ἐνόρμισας, ὁ,
 πα καὶ τάυτη παρόστη δηλοῖς πεποιημένη Διατελεῖβη, ἐν ἣ τῷ
 Βεκανᾷ σφίσματι (ἔφ' οἷς μέχε Φρονεῖ) καὶ ἄλλων μαστίσιας ὑ-
 ποθέσεις καταβάλλεις ὄπλοις, ὡς μεν τοχχοιν, ἀλλ' ἐξ ὄπλοθήκης τῶν
 ιερῶν γραμμάτων, τῶν ἐβεράων ἀρχαίων, Αρχιβων, Ραββιών, ἐλ-
 λήνων Ἐρμηνείων ὡς τε τῶν Παλαιῶν τε καὶ τῶν κάτω ἐξελομένων,
 καὶ τοῦ γνάμην ἐκ τῶν λειψάνων τῆς Κιβωτοῦ ὡς πρὸ πολῶν αἰώ-
 νων ἐν τῶν πινι χαρδιέων ὅρει ἐνρημένων ἐλέγυχεις. Συνήδομα: ἐν σοι
 κύρε Νώακε τῆς ἴποικης ποταμῆσεν τῷ ἀμύνεος ταῦτα πρώτη Νωά-
 κη παλαιὰ οἰκητήρια. Εὔχεται τῷ Θάρσους σογεν τῷ κατεργάσθεοται τοι-
 έτες τυφωθένταις ἀνθρώποις, θήπας τοῦ γιγαντός αρρεν Γαλιαθ σφεν-
 δονήσις ἀπεκεφάλισεν ὁ Δαβίδ, καὶ τοι λεοντός ποτε Σιμοσῶν τῶν Θηρ-
 τῶν ἀνηριότετος διεσπάραξεν, ὡδέρη ποιορρύν ἐν τοῖς Φιλαρτοῖς ἀκίν-
 δυνοις καὶ παρ' ἀρέωτες. Συγχάριω ἐν σοι τάντης ἐν ταύτῃ πα-
 λαῖσθαι ἐντυχίας, καὶ τέττα μὲν ἐνεκεν ἀυτὸς ὁ Απόλλων καὶ Μώσης
 ἡμεδαπός, ἐν τῷ προσκαρπερῆσις, το κεφαλήν συχλαρᾶ δαφνί-

δισεφανώσονται ἐν Βρεχχῇ ἀντίβρεχβείᾳ. Ἐρρωσ. ἔγραψα Αβόρ
τῇ τελτῃ μετ' ἄκοσὶν μεστύντος μηνὸς απέρροφοελάνος, τῷ τῆς κελ-
σογονίας ἔτει α, χ' ὅθι.

Τάυτα τῷ τῆς Συζητήσεως τάυτης κυριώτατη γραφεῖ, φίλῳ
ἀντὶς ἀγαπητῷ κατέλιπε.

SVENO DIMBODIUS.

Præstantissimo Domino NOACHO RAULINIO,
amico Candido:

Ut varas undas pervaferat Arca Noachi;
Sic tibi, Raulini, non placet unus ager.
Te genitum vidit celebris Livonica Riga;
Nutritum in studiis alma Lubeca tulit.
Postea suscepit florens Rostochica Pallas;
Ingenio exultum Finnica terra tenet,
Artesq; edocsum laudat te Abogica Musa:
Post varios cursus, quid nisi gratus eris
Percharæ Patriæ? Tandem tua cymba quiescens,
Appreco, obtineat litora læta! vale!

amicā mente
apposuit

P E T R U S Fogelberg
Wermelandus.

* * *

**

* * *

**

* * *

**